

לואיס קרול נאומו של הכרוז (מתוך "ציד הסנארק") מאנגלית: קובי מידן

השיר שלפניכם הוא הפרק השני של "ציד הסנארק", שיר הנונסנס הארוך שפירסם לואיס קרול ב-1876, כאחת-עשרה שנים אחרי פרסום "הרפתקאות אליס בארץ הפלאות". ה"סנארק" (snark) שילוב מילולי של נחש (snake) וכריש (shark), נקרא בתרגום זה "נָרִיש". הנריש הוא יצור פלאי ומסתורי שאיש מאנשי משלחת הציד טרם ראה. מנהיגו של המסע הגרוטסקי-טראגי הוא הקפטן הלא ממש מיומן, ה"כרוז". (מילולית "איש הפעמון", אדם שתפקידו היה לעלות על מגדל הכנסייה ולצלצל במקרי חירום). אנשי צוותו הם חבורה משונה הכוללת בין השאר אופה חסר-שם שיודע לאפות אך ורק עוגות כלולות, בנקאי חמדן, נשם של תוצאות משחקי ביליארד, בונה (החיה...) שתחביבו תפירת תחרה בחרטום הספינה, ועוד. פרק זה מתאר את הפרקטיקות המיוחדות של הכרוז-קפטן בשבועות הארוכים של ההפלגה, את הירידה אל החוף שבו הם מקויים למצוא סוף סוף את הנריש, ואת נאומו הפרוגרמטי של הכרוז, שנועד לעודד את רוחם הנכאה של אנשי הצוות.

ק"מ

הם חֲלָקוּ לְכָרוֹז רַב שְׂבָחִים וְיָקָר:
 "יִצְיִבָה כֹּה נָאָה, חֵן כֹּה רַב!
 הוּא כָּל כֶּךָ מְכַבֵּד! וְחֶכֶם! זֶה נֶכֶר
 מִיָּד כְּשֵׁרוֹאִים אֶת פְּנֵיו!"

הוּא קָנָה לוֹ מִפֶּה חֲלָקָה שֶׁל הַיָּם:
 בְּלִי סִמּוֹן שֶׁל יְבִשֶׁת אוֹ חוֹף,
 וְהֶצְנֵת שֶׁמַּח: זֶה מִפֶּה שְׂכָלִם
 יְכוּלִים לְהִבִּין! סוֹף כָּל סוֹף!

"מִדּוּעַ מְרַקְטוֹר¹ סִמֵּן חוּג וְקֵטֵב,
 קוֹ רֹחַב וְקוֹ מְרִידָאן?"
 קָרָא הַכָּרוֹז, הֵם הִרְיעוּ בְּעוֹז:
 "רַק הֶרְגַל, רַק הֶרְגַל מִיֶּשֶׁן!"

¹ חרלדו מרקטור (1512-1594), קרטוגרף פלמי שגודע בעיקר בשל החידושים שהנהיג בסימון קווי אורך ורוחב. הוא היה גם זה שטבע את המונח "אטלס" לאוסף מפות.

המפוזת כה גדושות: איים, יבשות,
אך לקפטן שלנו נגיד",
(הם קראו בשמחה), "עדיפה מפתח -
כלה כחם לבן ואחיד!"

זה נחמד ביותר, אך חיש קל התברר:
למפקדם, החדור בטחון,
יש רק דרך אחת להוביל כננט -
לטלטל שוב ושוב פעמון.

הוא היה מחשב, אבל פקדויותיו
בלבלו את הצנות בלי די;
כשקרא "לדרום! והצפן עם חרטום!"
מה נדרש להבין ההגאי?...

לעתים חל בלבול בין ההגה למוט
והקפטן מהר לפרש:
במחוזות טרופיים, מקבל עד מאוד
שכלי שיט, נאמר, מתנרש.

אך עקר הטעות התגלה תוך שיוט,
והקפטן - עגום, חסר נחת -
אמר שקנה שקשרוה נשבה
למערב, לא ישוטו מזרח.

זה נגמר בכי טוב, סוף כל סוף אל החוף
הם ירדו עם תבות ותיקים;
תחלה נרתעו מהנוף שראו,
כל כלו רק צוקים ונקיקים.

הכרוז חש היטב אורית מועקה
וספר בנגון מבדח
הלצות ששמר לעתות מצוקה -
אך הצות הוסיף וגנח.

הוא מִזַּג יַיִן שֶׁרָף בְּכַמוֹת נְדִיבָה
וְהַפְּצִיר שֶׁיִּנְוָחוּ עֲכָשׁוּ;
הֵם הוֹדוּ (בְּלִי רְצוֹן) שֶׁדְּמוּתוֹ מְרַהֵיבָה
בְּעַמְדוֹ שֵׁם, נוֹשֵׂא אֶת דְּבָרָיו.

"רַעִים, רוֹמָאִים, אֲזַרְחִים – נָא שְׁמַעוּ!"²
(צְטוּטִים אֶהְבּוּ הֵם מְאוֹד),
הֵם שָׁתוּ לְכַבּוּדוֹ וְהִידָד לוֹ קָרְאוּ,
וְהוּא שָׁב וּמִזַּג לְכוֹסוֹת.

"חֲדָשִׁים אֲרַכִּים בְּלֵב יָם כָּבֵר עָבְרוּ,
(כָּל אֶחָד – אֲרַבְעָה שְׁבוּעוֹת!),
אֲבָל עַד רַגַע זֶה, (כָּאֵן הַקְּפֻטָּן, זְכָרוּ),
לְנָרִישׁ לֹא רָאִינוּ שׁוֹם אוֹת!

שְׁבוּעוֹת אֲרַכִּים בְּלֵב יָם חָלְפוּ כֶּךָ,
(כָּל שָׁבוּעַ כִּפְלוּ בְּיָמָיו!),
אֲךָ נָרִישׁ, שְׁלִמְרָאָהוּ נִגִּיל וְנִשְׁמַח,
לֹא רָאִינוּ, אֲף לֹא קִצָּה זָנְבִּי!

אֲצִיץ וְאֶחְזֹר, וְנִסּוּ נָא לְזָכֹר,
חֲמֻשָּׁה סִימָנִים שֶׁל מִמֶּשׁ
לְזוּהוּי מְהִימָן, בְּכָל תְּנַאי וּבְכָל זְמַן,
שֶׁל נָרִישׁ אֲמַתִּי וּמִבְקֶשׁ.

נִפְרַט לְפִי סֵדֶר; תַּחֲלָה – טַעֲמוֹ:
קִצַּת קְלוּשׁ וְנָבוֹב, אֲךָ נְעִים;
כְּמוֹ מַעִיל שֶׁקִּצַּת צָר בְּמִתְנִים, וְכְמוֹ
מִתְבַּל בְּחִזּוֹן תַּעֲתוּעִים.

וְהַרְגַּל שֶׁל קִימָה מְאֻחֶרֶת לוֹ יֵשׁ,
דִּי מִגְזֵם, אִם יִרְשָׁה לִי לֹמֶר:
הוּא מִתְחִיל אֶת הַבְּקָר בְּתַה-שְׁלִי-חֲמֻשׁ,
אֶת הָעָרֵב דּוֹחָה לְמַחֵר.

² "רַעִים, רוֹמָאִים...": הַכְרוּז מִצְטוּט, כְּמוֹבֵן, אֵת הַפְּתִיחָה הַיְדוּעָה לְנֵאוֹמוֹ שֶׁל מַרְקוֹס אַנטוֹניוֹס ב"יולִיוֹס קִיסָר" שֶׁל שְׁקִסְפִיר.

אות שלישי - הוא מבין באחור כל בדיקה,
ואם תתקלו בו פתאום,
כנתון במצוקה הוא יפלט אַנְתָּה;
שום חדוד בקצינות לא יפגם.

ורביעי - חבתו למכונות רחצה³;
הן אתו בכליו בכל עת.
הוא בטוח שהן מיפות כל מצב -
בטחון מפקפק בהחלט.

חמישי - שאיפותיו. כאן כדאי להבחין
בין שני סגנונות גפרדים:
בעלי הנוצות, דרך קבע, נושכים,
בעלי השפמות - מתגדרים.

כי אמנם נרישים לא נוטים להזיק,
אך חובה להבהיר זאת היטב:
חלקם בוגמים!⁴ - כאן הקפטן הפסיק,
כי כאן האופה התעלה.

³ מכונות רחצה: מתקני חוף ויקטוריאניים - מעין ביתנים על גלגלים שנגררו (ע"י סוסים!) למרחק מטרים ספורים מהמים, כדי שבני התקופה החסודים יוכלו להתלבש ולהיכנס למים בלי להיחשף לעין הרבים.

⁴ בוגם: במקור: boojum, זן נדיר ומסוכן של נרישים, אף הוא מעולמו הזואולוגי הפרטי בהחלט של קרול.